

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egyszerre — 10 kor.	
Háromhavon — 4 „	
Évi — 36 „	
Posta költségei — 20 kor.	
Egyszerre — 5 „	
Háromhavon — 16 „	
Évi — 48 „	
Posta költségei — 24 kor.	
Egyszerre — 6 „	
Háromhavon — 18 „	
Évi — 54 „	

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és

szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésre visszavárja a

vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a

kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes más: ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, április 5.

Békekötés előtt.

A tizenkettedik órában mégis megjött a várt békeajánlat, mely fővárosi tudósítónktól vett értesülésünk szerint békekötéshez vezet, sőt most már Fejérváry mai kihallgatása után biztosítottak lehet azt tekinteni.

Hogy ez a békekötés, vagy fegyverszünet milyen lesz? — arról még e pillanatban nem alkotunk teljes képet.

Az már biztosítottak látszik, hogy a koalíció megmarad a maga teljességében. Ez mindenesetre megnyugvást nyújt a többi feltételekre.

E feltételek közt homloktérben az általános választói jog áll, de most már az is biztosítottak látszik, hogy nem a szó teljes értelmében, hanem csak a választói jog széleskörű reformjáról van szó, amit eddig is követelt a koalíciónak minden pártja.

Az is biztosra vehető, hogy újabb katonai eredményt most nem kap a nemzet. Hogy hozzájuthat-e természetes jogaihoz, ha majd az új választói jog alapján összeülő országgyűlés többsége is megmarad eddigi álláspontján? — az a jövő nagy kérdése, vagy a jövő válságainak magva, összeütközési pontja lesz.

Egyelőre be kell érünk azzal, hogy feltartóztatjuk a nyílt abszolútizmust s a rendes mederbe tereljük a viszonyokat.

*

A nevezetes fordulat előzményeit és újabb fejleményeit fővárosi tudósítónk jelentése nyomán a következőkben ismertetjük:

Lapunk tegnapi táviratai közt jeleztük Fejérváry és Kossuth szenzációs találkozását Barabánsánál. Most erről, mely az új békeakció kezdetét képező, újabb részleteket közlünk az alábbiakban:

Mit ajánlott Fejérváry?

Fejérváry rögtön azzal kezdte, hogy ő most nem a koalíció pártvezérével, hanem a függetlenségi párt elnökével tárgyal és a királyi üzenet csak a függetlenségi pártnak szól.

Kossuth viszont kijelentette, hogy Fejérváry tárgyalhat vele olyan minőségben, amilyen neki tetszik; ő magát mégis csak vezérlőbizottsági tagnak tekinti és komolyan csak akkor fog bármibe is menni, ha ezt a vezérekkel megbeszéli és együttesen határoznak.

Erre Fejérváry azt felelte, hogy a forma végre mellékes, térjenek a lényegre és előadja a következőket:

A király kapuzárás előtt még egyszer alkalmat akar adni az illetékes tényezőknek, hogy az alkotmány betűszerint is megóvassék. Mivel azonban egy hét alatt lehetetlen olyan alapot találni, mely mindenfelé megnyugtató lehetne és nyugodt jövő biztos záloga volna, megbizta őt (Fejérváryt), hogy találjon módot valami átmenetre. Fejérváry úgy véli, hogy ezt az átmenetet meg lehet elvi alapon találni, a nélkül, hogy akár jobbról, akár balról le kellene rakni a fegyvereket. Minden egyes fél tartsa szárazon a puskaporát (sic!), de azért együtt operálhatnak. Eddig a kormány

a közjogi alapon kereste az átmeneteket, de nem tudta megtalálni, mert a 67 es elemek annyira divergálnak és annyiféle elvi és személyes kérdés választja őket el egymástól és a kormánytól, hogy nem lehet velük semmire sem menni és különben sem érne semmit a velük való megegyezés, ha a függetlenségi-párt nem járulna hozzá az esetleges megállapodáshoz. A függetlenségi párt elenben egy-maga is elég erős, hogy cselekedjék és a többieket is kényszerítse a maga útjára. A kormány tehát kereste a kapcsolatot közte és a függetlenségi-párt között és ezt megtalálta az általános választói jogban, mely a függetlenségi pártnak régi programpontja.

Az volna tehát a kormányelnök nézete, hogy a választásokat ki lehetne törvényes időben írni, ha erre az egy alkalomra megszűnnének az összes pártok és egyszerűen két tábor állana egymással szemben, az általános választói jog hívei és az általános választói jog ellenfelei. Fejérváry nem reflektálna arra, hogy ez a csoportosulás az ő czégére alatt menjen és szívesen átengedné a vezetést Kossuth Ferencnek, még akkor is, ha a függetlenségi párt egy része az ellentáborba szállna.

Kossuth ezt az első ajánlatot ad referendum vette, de jelezte, hogy neki ez két okból nem tetszik. Először azért, mert nem akarná semmi szín alatt megbontani a függetlenségi párt egységét és másodszor nem akar olyan mozgalmat indítani, mely a koalíciót felbomlásra kényszerítené.

Erre Fejérváry odamódosította javaslatát, hogy nem bánja, ha a pártok a mostani czéger alatt mennek a választásba, de valljanak szint

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A regula.

Irta: Max Maurey.

Egy kis vidéki városkában. Reggeli 9 óra. A kaszárnyába érkezvén Jean Frank hadnagy észreveszi, hogy otthon felejtette a dragonerjét. Magához int egy katonát.

A hadnagy: Bouju! ... Hej, hallod-e, Bouju! ... Bouju!

Bouju közlegény: Szolgálatára, hadnagy ur.

A hadnagy: Hát süket maga?

Bouju: Nem, hadnagy ur.

A hadnagy: Kapja maga alá a bicziklijét és vágatasson a lakásomra ... hozza el a dragoneremet ... egy-kettő! ... Siessen, megvárom.

Bouju: Igen is, hadnagy ur!

Bouju felpattan a kerékpárra és elszágul. Alig halad azonban száz lépés, amikor valaki rákiált:

Egy tiszt (igen dühösnek látszik): Hej — hé ott maga ... bicziklista! ... Talán lenne szives megállni?

Bouju (nagy zavarban): Hadnagy ur, ké ...

A tiszt: Mi? he? mi? már nem szokás köszönni?

Bouju: De ...

A tiszt: Semmi de ... Nem ismeri talán a szabályzatot? ... Mi?

Bouju: Igen ...

A tiszt: Nos? Hát akkor?

Bouju: Jelentem alásan, a kerékpárom ...

A tiszt: Hallgasson! Jobbra át! Megállj, ficzko, majd megtanítatlak én szabályzatra ... Mars!

Bouju gyorsan felpattan újra a kerékpárra és elsiel, hogy behozza az elmulasztott időt.

Alig halad azonban ötven lépést, másik tisztet pillant meg. Bouju meglissítja a gépét, szabályszerűen köszön ... és elbukik.

A tiszt: Hohó! ... Menyörgős menkö ... állj.

Bouju (feltápáskodik): Nagyon kényelmetlen a kerékpáron köszönni.

A tiszt: Ké-nyel-met-len?! Ügyetlen vagy, te marha. Az ember nem bukik le a kerékpárról, ha köszönni akar, hanem leszáll róla, — marha! ... Hát azt sohse láttad?

A tiszt vállat von és otthagya Boujut.

A katona, nagyon aggódva az új feltaróztatás miatt, gyorsan ráugrik a gépjére. A végzet azonban úgy akarja, hogy amikor befordul egy utcába, újabb tiszt jön vele szemközt.

Bouju pillanat alatt megáll, leszáll és köszönt. Utána épen egy kocsi haladt vágatva s a kocsis a hirtelen megálláskor alig volt képes a lovait félrekapni, nehogy a katonát elgázolja.

A kocsis (majdnem olyan szeretetreméltó, mint a párizsi kocsisok): A fene egyen meg, te borju! Hát nézzék meg ezt a vízfejűt ... menj hát, te medve! ... mit állsz még? ... Marha!

A tiszt (Boujuhoz): Mondja csak ...

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testmilyet, megzavarta a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-kököges, skrofulozis, influenza

ellen szüntelen tanár és orvos által naponta ajánlva.

Minthogy értéketlen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-L. Roche & Co. Basel (Svejc).

„Roche”

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárban. — Ára üvegonként 4. — korona.

az általános jog kérdésében és garantálják azt, hogy a választás után tárgyalni fogják az általános választói jogra vonatkozó törvényjavaslatot, a költségvetési felhatalmazást és a rendes ujonczjutalékot és ezek elintézése után belemennek az új választásba az új alapon.

Ezt Kossuth már megvitathatónak tartotta, de egyben felvetette azt a kérdést, hogy mit várhat a nemzet arra az esetre, ha második választásból is koalíció vagy függetlenségi többség kerül ki?

Fejérváry erre nem tudott választ adni, hanem fejtegette, hogy ez későbbi dolog és az majd az akkori kormány dolga lesz: ő arra az eshetőségre nem tehet semmiféle ígéretet. A fő, hogy kigázoljunk a bajból és hogy legyen tisztességes átmenet. A kormány annak idején érvényesítsen felfelé, amennyit tud ő maga nem ragaszkodik a kormányhoz és boldog volna, ha már ma elmehetne.

Kossuth azonban bajosnak mondta továbbra is a helyzetet, ha a végleges kibontakozás iránt nem lehet már most némi tájékoztatást kapni.

Fejérváry erre előállott harmadik javaslatával. Maradjon minden úgy, ahogy van nyugodjanak bele a pártok abba, hogy április 11. királyi manifestum tudassa az országgal a választások e maradását. A manifestum megjelenése után a kormány lemond és csak mint ügyvivő és közvetítő marad helyén, míg valami alkalmas módot találunk, melynek alapján ki lehessen írni a választásokat és a kormány végleg elmehessen.

Kossuth ezt is ad referendum vette és megmondta, hogy ő még a nap folyamán tárgyal pártfeleivel és a koalíció vezéreivel és mihelyt akár pozitív, akár negatív eredményre jutottak, azt Fejérváryval tudatni fogja.

Fejérváry azzal vált el, hogy bárminő megegyezés esetén, vagy megegyezés előkészítése vagy siettetése céljára kész Kossuthnak a királynál meghallgatást kieszközölni.

minek tartóztatta fel a közlekedést? . . . talán mulatság az, skandalumot csinálni az utcán?

Bouju (magánkivül): De kerékpáron . . .

A tiszt: Mit? . . . még beszél is? hordja el gyorsan az irháját! (Tovább megy.)

Bouju: Ezer bomba kartács mennydörgős . . . Ordögbe is, mit tegyen hát az ember? (Fel akar ülni a gépére, amikor Jean Frank hadnagy jön feléje a dragonerjével.)

A hadnagy: Hány napig utazunk még, te mamlasz? — Nem azt mondtam, hogy siess a dragoneremért? nem azért ültettelek biciklire, hogy hamar visszajöjj? Két órája, épen két órája, hogy elindultál!

Bouju: Hadnagy ur, meg fogom magyarázni . . .

A tiszt: Megmagyarázni? . . . megmagyarázni? . . . előbb állj egyenesen, amint illik,

Bouju egyenes állásba vágja magát és . . . elejti a kerékpárját.

A tiszt (kitörő dühvel): Hej te! . . . el-törted a kerékpárt! oh, te szerencsétlen! oh, te ajhár!

Bouju (megtorsten): Oh, a regula! az a szubordináció!

Bécsi hírek.

Fejérváry Géza báró mai kihallgatásának eredményét az egész politikai válság a legtesztetebb érdeklődéssel várja. Ez a kíváncsiság azonban a legjobb esetben is csak a délután folyamán nyerhet kielégítést, mert Fejérváryt a király délig már nem, hanem csak az általános kihallgatások végeztével fogja fogadni. A helyzetet itt úgy a sajtó, mint a politikusok körében pesszimiztikusan fogják fel. Általánosan azt mondják ugyanls, hogy mielőtt létrehozhatnák a békét, a legnagyobb nehézségeket kell leküzdeni. Olyan személyiségek, akikről fel lehet tenni, hogy némi információkkal bírnak, azt állítják, hogy a király egyelőre egy vonalnyira sem tért el attól az állásponttól, amelyet már Andrássy Gyula gróffal szemben elfoglalt és különösen a katonai kérdésben még most sem hajlandó bármiféle új kedvezményre. A király a legnagyobb súlyt most arra fekteti, hogy az általános választói jog alapján a parlamentbe bekerült többség is a katonai követelésekhez ragaszkodnék, — volna csak hajlandó a király esetleg ezen a téren is engedményeket tenni. Más, itt elterjedt hírek szerint a válság új fordulatában Polónyi Géza is nagy szerepet játszott, aki az utóbbi időkben Fejérváryval szintén találkozott.

Réggel 8 órakor Fejérváry váratlan látogatót kapott. Polónyi kereste fel a magyar palotában. Egy óráig tanácskoztak. Fejérváry aztán Gegus igazságügyminiszterrel a Hofburgba ment, hol ez utóbbi letette az esküt. Egynegyed 11-kor visszatértek a magyar palotába és néhány perc múlva újból Polónyi jelent meg és egy órahosszat tanácskozott Fejérváryval, ki újra kihallgatásra ment a királyhoz s Polónyi megvárta visszajövetelét. Polónyi a B. H. tudósítója előtt kijelentette, hogy Barabás lakásán Fejérváry elé terjesztett pontok közt 2 pontban lényeges félreértések vannak Kossuth és Fejérváry között. A vezérbizottság azért Bécsbe küldte őt. Az egyik pontra nézve azonnal létrejött a megállapodás, a másikra nézve meg kellett a királyt kérdezni, ezért ment újból kihallgatásra Fejérváry.

Értesülésünk szerint a 2 pontja következő: 1. Kívánják-e az alkotmány- és néppárt kikapcsolását a koalícióból? Fejérváry rögtön kijelentette, hogy erre senki sem gondolt. 2. Ohajtják-e kártalanítani az ujonnan kinevezett megyei tisztviselőket? Fejérváry kijelentette, hogy méltányosság kérdése ez, de előbb megkérdezi a királyt. Ha kedvező eredményt hoz, akkor Kossuthot és Andrássyt azonnal meghívják a királyhoz, hanem nagyon kétes, hogy folytatják-e egyáltalán a tárgyalásokat.

Geguss eskütétele.

Geguss Gusztáv igazságügyminiszter ma reggel fél 10 órakor tette le az esküt. Az eskütételnél Fejérváry Géza báró miniszterelnök és Széchenyi Gyula gróf zászlós ur asszisztáltak. Az eskümintát Vértessy miniszteri tanácsos olvasta. A király Gegust az eskütétel után külön kihallgatáson fogadta. Fejérváry az általános kihallgatások után megy külön kihallgatásra és így két óra előtt alig kerül rá asor.

A vezérbizottság ülése.

A vezérbizottság ma reggel 10 órakor Kossuth Ferencz lakásán gyűlt össze tanácskozássra. Körülbelül fél 11 órakor indult a tanácskozás. Jelen voltak: gróf Andrássy Gyula, gróf Apponyi Albert, gróf Zichy Aladár, gróf Hadik János, Darányi Ignác, Tóth János, Barabás Béla, Vázsonyi Vilmos, Hentatler Lajos, gróf Balhyányi Tivadar, Thaly Kálmán, Rakovszky István, Gullner Gyula, Szederkényi Nándor, Holló Lajos és Sággy Gyula. Polónyi Géza Kossuth megbízásából másfelé járt és délig a tanácskozásban nem vett részt. Az előzetes hangulat a békének kedvez.

Az ülést déli 12 órakor félbeszakították és délután fél 4 órakor folytatták. A bizottság egyik tagjától értesülünk, hogy megvan a hajlandóság a béke megkötésére. Nagyban megegyeztek, hogy a Kristóffy-féle javaslatot a tárgyalás alapjául elfogadják. Kossuthnak tegnap aggodalmi voltak, hogy a koalíciót meg akarják mindenáron bontani; aggodalmainak eloszlatása végett Polónyt Fejérváryval Bécsbe küldte. Polónyi telefonon jelentette az ülés alatt, hogy a támasztott aggályok eloszthatók lesznek.

Ezek szerint tehát a helyzetet kedvezőnek ítéltjük és talán lesz választás is, béke is; annival inkább, mivel Andrássyék is elvileg a béke mellett nyilatkoztak és a délutáni tárgyalások már csak az általános választási jog javaslatának részletei körül forogtak.

Virrad.

A vezérbizottság tagjai közül többen kifejezést adtak abbéli nézetüknek, hogy a dolog határozottan komolyra fordult. Még azok a politikusok is, akik a megindult tárgyalás alapja ellen kifogást emeltek, nyíltan vallják, hogy ha Bécsben komolyan akarják a békét, akkor minden bizonynyal meg lesz a kibontakozás.

Barabás Béla a hozzáintézett kérdésekre kijelentette az újságíróknak, hogy a helyzet igen kedvező fordulatot vett, minden a lehető legjobbra fordult.

Kossuth állandóan telefonbeszélgetést folytat Béccsel.

A főváros bizó reménységgel tekint a közeljövőbe.

Hogy a helyzet, amely tegnapelőtt nagyon csalókanak tetszett, tegnap milyen jelentékenyen kedvező fordulatot vett, mutatja az, hogy a 67-es pártok, miután túljártak azok eszén, akik a koalíciót ravasz fondorlattal szét akarták ugrasztani, most már legszorgalmasabb munkálói a kibontakozási tervek megvalósulásának. Áll ez első sorban az egyedüli bevallottan keresztény princípiumokra épült néppártra is.

A koalícióban teljes a béke, egyetértés s a rend. Miután tegnap éjjel mérvadó helyen a néppárt állásfoglalását tudakoltuk, nagy lelki megnyugásunkra azt kaptuk válaszul, hogy a néppárt legtöbb tehetsége szerint dolgozik a béke útjának előkészítésén.

A párt bizik a békében, amelynek megszüntetése immár, úgy lehet, alig napok kérdése.

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

keztek, a mely raktár dús választékban a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll. Előnyös ruhabérlés-táblázattal a cég szívesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról pedig a cég eddigi jó hírneve is kezeskedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárdá-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151.

szíves tudomására adja nagyrabecsült vevőinek és a nagyérdemű közönségnek, hogy az őszi idényre a legújabb és legdivatosabb angol, skót és Homespon, valamint angol-double mellénykülönlegességei megérkeztek.

Kossuth és Andrássy audienciája.

A vezérőrbizottság délutáni ülésének legfontosabb mozzanata az az örömdetes hír volt, hogy **Kossuth és Andrássy távirati uton kaptak meghívást mára a királyhoz Bécsbe audienciára.**

Kossuth és Andrássy el is utaztak tegnap este Bécsbe. A királyi meghívót a Brisztol szállóban veszik át.

Ez a hír a koalíciót egészen fölvilányozta. De az egész fővárost is. A börzén az árfolyamok egyszerre jelentékenyen kezdtek emelkedni.

Fejérváry audienciája után.

Fejérváry külön kihallgatása, délután háromnegyed 1 órakor ért véget. Az ügyvivő miniszterelnök egyenesen a magyar házba hatatott. Itt Polónyival tárgyalt hosszan. Kiterjeszkedve őfelsége állásfoglalására s itt jelezte, hogy a király az előterjesztett két pont közül másodikhoz, az új tisztségviselő kártalanításához bajosan járulhat hozzá.

Aztán közölte Polónyival Kossuth és Andrássy meghívását.

A tárgyalásnak ez a része kedélyes beszélgetés alakjában folyt le.

— Beszélte tehát a kibontakozásról a királylyal, Kegyelmes Uram? kérdezte Polónyi Fejérváryt, aki persze helybenhagyólag felelt.

Arra a kérdésre, hogy ez a beszélgetés eredményre vezetett-e a nemzet szempontjából Fejérváry ezt felelte:

— All right.

Lassankint aztán megállapodtak abban is, hogy a Kossuthnak szóló táviratot Fejérváry fogalmazza.

— De a te nevedet irom alá, mondotta jó kedvűen Polónyi Gézának az öreg darabant.

Polónyi szíves készséggel beleegyezett.

— De úgy irom alá, hogy »volt képviselő.«

Már ez ellen erőiesen protestált Polónyi hangsúlyozva, hogy a szentesített törvények értelmében még mindig képviselő.

Az ilyen apróbb kérdéseken aztán csakhamar tustek. Kossuth címére pedig egykettőre elment a siffirozott távirat.

Mindenütt remény.

Tavaszi van a politikában is, hosszú tél után. A reménység, a béke zöld olajága kihajt. Csak valami tavaszi fagy, gyilkos dér ne érje.

A N. Fr. Pr. írja, hogy a kibontakozás szándéka mindkét fél részén komolynak látszik ugyan, hanem azért nem szabad vérmes reményeket táplálni.

Tény, hogy mindkét oldalon törekszenek a kibontakozásra, még pedig olyan formában, a mellyel minden törvényszegést el lehetne kerülni.

Az intervjúk egymást érik s a válaszok lényege nagyjából az, amit Polónyi mondott a N. W. T. tudósítójának:

— Csak annyit mondhatok, a dolog nagyon jól áll.

Már most csak az a kérdés, a legtöbbször közeledésnek lesz-e eredménye, komoly-e őszinté-e.

A szabadkőművesek.

A Zeit írja: ő felsége kész a választásokat törvényes időben kiírni.

Sőt arra is hajlandó, hogy a választások vezetésével új minisztériumot bizzom meg, Ennek az új minisztériumnak a feje olyan államférfi lenne, akinek politikai multja van, emellett 67-es alapon áll és hűve az általános választói tognak. Ilyen embernek pedig *Wekerle* volna a legalkalmasabb. Esetleg *Csáky Albin* gróf.

Nemzeti ellenállás.

Marosvásárhelyről jelentik: Tizenöt tisztségviselőt mozdítottak el állásuktól, mert nem voltak hajlandók a kir. biztostól tisztelegni. Akik becsületszavukkal megerősített megállapodásukat megszegték, megkapták érte béröket. Így *Erisch* főjegyző alispáni, *Gaál* szolgabíró főjegyzői fizetést huz. Az állásuktól elmozdított hazafias tisztségviselők, kik becsületszavukat nem szegték meg, a következők: *Farkas Albert* alispán, *Jeney Kálmán* dr, *Balla Aladár* és *Körössy Albert* aljegyzők, *Nagy József*, *Márton József*, ifj. *Ugron Gábor* főszolgabírók, *Körössy József*, *Fikker Béla*, *Gergelyi Sándor*, *Reicher Aladár*, *Körössy György*, *Patrutány István* szolgabírók, *Gruzda* és *Farkas Balázs* gyakornokok. Ifj. *Ugron Gábor* községi tanfolyam előadót táviratilag fosztották meg ezen tisztségétől.

Kath. Szabad Liceum.

Pompásan sikerült böjti estélyt rendezett tegnap a Kath. Kör. A főgimnázium díszterme egészen megtelt városunk előkelőségeivel. Kétségtelen tanubizonyság ez a mellett, hogy a Kath. Kör a liceumi előadásokkal szellemi szükségletet elégít ki és évről-évre tért hódít Nagyváradon.

Az estély első pontja volt Kunszentmiklósi *Nagy Ilma* zongorajátéka. Első nyilvános fellépte volt ez a bájos fiatal művésznőnek s máris mint a zongorajáték kész mestere mutatkozott be, dicséretére saját szép tehetségének és jeles mesterének, *Bátky Endrének*.

Liszt Ferencz H-moll szonátáját játszotta el pompás technikával, hatalmas, kifejező erővel. Meglepte a közönséget az a biztonság és tökéletes iskolázottság, amelyet a művésznő a bemutatkozó fellépésnél tanusított s amely igen szép tehetségnek határozott jele. A közönség viharos tapsaira még Gál magyar rapszodiáját játszotta el ráadásul, ugyanazzal a virtuozitással. A figyelmes rendezőség remek csokorral lepte meg művésznőt.

Böjti felolvasást dr *Bundala* Mihály kanonok tartott »Két ellenség« czimen. Az a mély gondolkodás, amely dr *Bundalát* jellemzi, jellemezte egész előadását. Komoly tartalmu felolvasásában párhuzamot vont a katolicizmus és annak ellenségei közt. Találó megjegyzésekkel, a lényegbe hatoló elemzéssel mutatta ki a kettő közti különbséget s meggyőző erővel fejtegette a katolikus irány felsőbbbségét. Kapóan fejezte be az előadást Páli Szent Vincze életéből egy megragadó epizóddal, amely a keresztény világnézet végtelen erkölcsi felsőségét tanusította.

Előadása mély hatást tett a hallgatóságra, mely a tudós előadást perczekig tapsolta és éljenezte. A felolvasást lapunkban egész terjedelmében közölni fogjuk.

Erdekes duett következett, a minőt Nagyváradon még nem volt alkalma a közönségnek hallani. Két komoly, ünnepi hangszer, harmonium és gordonka hangja olvadt egybe megkapó összhangban. *Kürti* István gordonkán, *Beleznay* Antal pedig harmoniumon adták elő *Svendson*: *Andante* frenebol és *Tschaikovsky*: *Chanstien* pades cz. szerzeményét. Ritkán gya-

korol zeneszám olyan mély hatást, mint a minőt ez gyakorolt. Kürti vonója alatt valóssággal sirtak, beszéltek a hurok s melléje sejtelmes, áhítatos hangulatot *Beleznay* Antal varázsolt elő a harmóniumból. Gyönyörű, megindító, szívhez szóló volt a két hangszer harmóniája. A közönség visszafojtott lélekzettel figyelt s végül viharosan megéljenezte a két művészt.

Befejezőül *Péterffy* Elemér szavalta el *Lámpérth* Géza »Négy kis ezüst sarkantyú« cz. gyönyörű költeményét. Pompás organumával a költemény mélységeit teljesen érvényre juttatta, a mindenképp kitünően sikerült estélyt méltóképp fejezte be.

A jelen voltak közül a következőket sikerült összejegyeznünk:

Hölgyek: *Balogh Kálmánné*, *Balogh Ilonka*, *Bátky Endréne*, *Balogh Samuné*, *Bérczi Jánosné*, *Bérczi nővérek*, *Böszörményi Tilda*, *Bartha Lajosné*, *Bartha nővérek*, *Bócz Gézáné*, *Bócz nővérek*, *Bodnár nővérek*, *Bodnár Józsefné*, özv. *Csányi Endréne*, *Csányi nővérek*, *Eröss Rezsóné*, *Farkas Etelka*, *Fényes Ilonka*, *Földes Margit*, *Ferdényi Ilonka*, dr *Helvey Lajosné*, *Horváth Istvánné*, *Hlatky Margit*, *Herkner Szidi*, dr *Imrik Gusztávné*, *Imrik Kornélia*, *Jakobovits Ilonka*, özv. *Krüger Viktorné*, dr *Krüger Aladárné*, *Kappel Györgyné*, *Király Ilona*, *Kugler Antalné*, *Kugler Mariska*, *Kaczián Kornél*, *Keledi nővérek*, *Kappel Ottilán*, *Király Lórika*, *Menszáros Valér*, dr *Molnár Imréné*, *Makay nővérek*, *Molnár Ilonka*, özv. *Nagy Gyuláné*, özv. *Olasz Ákosné*, *Pekánovits Imréné*, *Pekánovits Margit*, *Páll Ilonka*, *Pajor nővérek*, *Réz Mihályné*, *Rutter nővérek*, dr *Schweiger Edéné*, dr *Szolnok Jenőné*, *Szondi Lajosné*, *Szondi Erzsike*, *Szmazsenka Ernőné*, *Szokoly Ilonka*, *Szokoly Tamásné*, dr *Thury Lászlóné*, *Tölczel Ilonka*, özv. *Vidovich Bonaventuráné*, *Wallner Erzsike*, *Wallner Odönné*.

Notabilitások: *Fetser* Antal püspök, dr *Bundala Mihály*, *Grócz Béla*, *Spett Gyula*, dr *Karácsonyi János* kanonokok, *Barta Lajos* ezredes, dr *Bozóky Alajos*, dr *Hoványi Gyula*, *Filippovich alezredes*, *Novotny S. Alfonz*, *Bozóky Béla*, dr *Schweiger Ede*, *Makucz Ernő*, *Vidovich Béla*, *Kappel György*, *Halász Gyula*, dr *Némethy Gyula*, dr *Vucskics Gyula*, *Szmetka L. Ödön*, *Dús László*, *Peszky Ferencz*, dr *Imrik Gusztáv*, *Kelemen Kálmán*, *Guta Márton*, *Beke Boldizsár*, *Szilágyi Dózsa*, *Csicsay Alajos*, *Mayer Antal*, dr *Lestyán Endre*, *Ernyi Gilbert*, *Szabó Ferencz*, dr *Lindenberger János*, *Mellau István*, *Puskás István*.

Városi közügyek.**A közigazgatási bizottság ülése.**

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap, csütörtökön délután tartotta rendes havi ülését.

Jelen voltak: *Bordé Ferencz* elnök, *Rádl Ödön*, *Mezey Mihály*, *Dus László*, *Papp Miklós*, *Lázár Márton*, dr *Konrád Márk*, *Mihelty Adolf*, *Frankó Endre*, *May Sándor*, *Szirmay J.*, dr *Berkovits Ferencz*, *Hlatky Endre*, dr *Hoványi Géza*, dr *Baróthy Ákos*, *Huzella Gyula*, *Juricskay Barna*.

Az ülés megnyitása után felolvasták a polgármester jelentését a közigazgatás márcziusi havi állapotáról. Az érdekesebb adatok a következők:

A közegészségügyi állapot rosszabbodott, mert a halálozások száma igen nagy volt és 12-vel haladta meg a születések számát. A kedvezőtlen népmozgalmi adatoknak az oka a márcziusi rossz, az egészségre igen ártalmas időjárás volt. Sok volt a légzőszervek lobos megbetegedési és halálozási eseteinek száma, úgy, hogy a betegségekben összesen 56 halálozás történt.

A fertőző betegségek szörványosan és kevesebb számmal mutatkoztak. Vörheny 2, has

hagymáz 1 esetben halálozás nélkül, kanyaró 35 betegülés, 1 halálozás és roncsoló toroklob 5 betegülés, 1 halálozással fordult elő.

A Sztaroveszky-alapítványi gyermekkorházban gyógykezelés alatt volt 59 fekvő és 190 bejáró beteg, a Szent László járványkórházban pedig 8 beteg.

Márciusban született 76 fiú, 82 leány, összesen 158 gyermek.

Elhalt összesen 99 férfi, 71 nő, összesen 170 egyén. Apadás 12. A halálozás városrészenként: Újvárosban 39, Olasziban 40, Váralja-Velenczén 36, a kórházakban 55, összesen 170. Két éven alóli gyermek 53 halt el. (31,1 százalék.) Szegény beteg 382 gyógykezelést az egészségügyi alap terhére.

Az állategészségügyi állapot változatlan.

A közbiztonsági állapot márciusban kielégítő volt.

Lopás 31, hamis pénz forgalombahozása 5, súlyos testi sértés 2, magánokirathamisítás 1, párviadal 1, sikkasztás 3 és zsarolás 1 esetben volt bejelentve.

A nyomozás 30 esetben sikeres, 18 esetben sikertelen volt.

Ezenkívül nyomozás teljesített: a kir. ügyesség elrendelésére 37, más hatóságok megkeresésére 43 esetben.

Letartóztatva volt 95 egyén, akik közül az illetékes bírósághoz átkísített 12, eltoloncoltatott 83.

Kihágási feljelentés 184 esetben tétetett.

Március hó folyamán összesen 44 külföldi utlevél adatott ki, a melyek közül 9 Európába, 35 pedig Amerikába szől. Az Amerikába vándoroltak közt volt: kereskedő 1, iparos 17, munkás 12, cseléd 3, foglalkozás nélküli 2. A kivándorlás célja volt: 8 nál rokonok felkeresése, 27-nél pedig munkakeresés.

A lefolyt hónapban 5 öngyilkosság történt.

A nagyvárad mentő osztály március hó folyamán összesen 35 esetben vonult ki, még pedig balesetekhez 16, betegszállításához 19 esetben.

A közadók március havi bevételi eredménye, a fenforgó viszonyokhoz képest, elég jónak mondható, amennyiben 5130 kor. 17 fillérrel több kincstári adó folyt be, mint a múlt év megfelelő időszakában. Befolyt:

kincstári adóban	19785 K 46 f.
kamatban	180 » 72 »
betegápolási pótdobban	1014 » 66 »
kamatban	11 » 42 »
hadmentességi díjakban	28 » — »
bélyeg- és jogilletékben	50 » 91 »
kamatban	— » 70 »
házalási adóban	80 » 34 »
gazd. cselédpénztári díjban	1 » 20 »
mely összegek a kir. adóhivatalba szállítottak át.	
Városi adóban	27706 K 81 f.
vizdíjakban	8611 » 96 »
utadoban	4531 » 38 »
kamatban	67 » 65 »
folyt be.	

Március hóban kiadatott 43 iparjogosítvány, megszűnt 8 iparüzlet.

A jelentést tudomásul vették.

Az új pénzügyminiszter kinevezését tudatta, amit a közigazgatási bizottság egyszerűen tudomásul vett.

Szilágyi György gyiresi lakos tejhamisításért elítéltetett s ez ellen felebbezést adott be. Elutasították.

Csekélyebb jelentőségű adóügyek stb. elintézése után az ülés véget ért.

NAPROL-NAPRA.

Új zsidóország.

Néhány hét előtt egy érdekes alkalmoszerű füzet jelent meg a fővárosban az Eggenberger féle könyvkereskedésben. A politikai helyzet 1906 elején cím alatt Irta Bodnár Zsigmond egyetemi magántanár, az ismert nevű filozófus, ki az általa kultivált s ugynevezett erkölcsi

törvény szemüvegén keresztül nézve s annak mértékével tart szemlét közéletünk politikai, társadalmi, műveltségi és más egyéb állapotai felett 1906. elején, amint azokat a realizmus s idealizmus hullámzó hatásaként a jelzett időpontban találja.

A nagy elmeélel, szellemesen s széles-terjű tudományos apparátussal irt munkáskából érdemesnek tartjuk közölni az utolsó (X) fejezetet, mely az Új-Zsidóországról a következőleg elmélkedik.

— Meglepő jelensége a legújabb időknek a sionizmus. Mintegy 8-10 éve, hogy némely zsidó komolyabban kezdett foglalkozni a gondolatokkal, hogy nemzeti országot alapítsanak. Herzl és Nordau állottak a mozgalom élére. Az egyik már meghalt. Nordau azonban még ott van az eszme munkásai között. Valószínű, hogy csak gyarapodik a mozgalom, ameddig a növekvő idealizmus erőt kölcsönöz neki.

A zsidók ugyanis az idealizmus ébredésével magukérvá tették a gondolatot, hogy azon nemzet tagjainak vallják magukat, melynek földjén laknak. 1880. körül még Steinhil és Lazarus, a Zeitschrift für Völkerpsychologie szerkesztői németeknek tekintették magukat. Az idealizmus erős gyarapodásával már nem lehetett. A német, francia, osztrák, magyar nemzeti jellemvonások kidomborodásával és a hagyományok kultuszával nem lehetett összeegyeztetni a zsidó nemzeti vonásokat. Mint kizáró nemzeti idealista faj nem olvadhat még a magyarba sem, annál kevésbé valamely tiszta vagy vegyes árja fajba. Bárhova vetőd-jék, csak élődsi, parazita lehet.

E tüneményt csak újabban kezdték beismerni, az erős idealizmus tanította rá őket. Ennek ösztönzésére fogtak munkához. Eddig is némi sikerrel dolgoztak. Bizonyosan nagyobb sikerük lesz az idealizmus gyarapodásával. Sejttem azonban, hogy az idealizmus letűnével gyöngül, sőt elenyészik a mozgalom, mert rendkívül nehézségek gördülnek útjába, melyeket pénzrel sem lehet eligazítani. A realizmus kevésbé fogja nyomni őket. Lassankint újra megjelennek közöttük a báró Eötvösök, akik a szegény, üldözött zsidók szenvedéséről tanulmányokat és regényeket írnak.

Addig azonban nem csekély veszedelmeknek lesz kitéve. Többi között ilyen baj, hogy ma már a főiskolai ifjuság egy harmada zsidó, hogy bizonyos pályákat, minő az ügyvédi, orvos, mérnöki csaknem elhódítottak és velők nem tud versenyezni a keresztény. Maholnap akkora lesz a zsidó tanulók száma, hogy rájuk nézve numerus klauzussal védekezhettek a magyar faj és az ország. Az is veszedelmükre válhatik, hogy most, a nemzeti lelkesedés napjaiban az általános választói jog mellett rajongnak. Végre talán legnagyobb veszedelmük lehet a szélső idealizmus orthodox gondolkodása.

Ami pedig a zsidó fajt és nemzetet illeti, mint szélső, kizárólag idealista faj, erősen bomlott. Aki tanulmányozni akarja a bomlást, csak olvassa a kóser vicceket s mindjárt látja, hogy e nép egészen másképp gondolkodik, mint az európai fajok. De mikor még gyöngébb volt a nyugati fajok idealizmusa, kevésbé nyugtalanított ez az eltérés; most azonban rendkívül szembetűnő az ő bomlottságuk. Nem említve a sok külföldi zsidószellemű könyvet, csak vegyük kezükbe a magyar »Hét« című lap tíz utolsó évfolyamát, vagy a »Huszdik Század« ot és más kisebb-nagyobb zsidó szociológiai dolgozatokat, füzeteket. Mintha csupa zavaros, bár genialis elmék írnak. Legtöbbször helytelen gondolkodás termékei, mert nem tudnak belé menni az árja fajok mai idealizmusába és közénk veg ülve szellemi, esztetikai és erkölcsi világunkba keveredés, a pesszimista lázadó gondolkodásnak találó kifejezői.

De annál jobb dolguk lesz a modern Kánaánban? Alig hiszem. Az új zsidóország örökös perpatvar és lázongás tanyája lenne. Rosszabbak lennének a délamerikai államoknál. Nézetem szerint a zsidó már képtelen önálló orszá-

got alkotni, majdnem úgy, mint a cigány. És ha létrejönne az új Zsidóország, csakhamar ki jobbra, ki balra szaladna szét. A Herz- és Nordau féle nemzeti törekvés alighanem hiába való kísérlet. Nemzeti államukba szüntelen belé kellene avatkoznia a szomszéd hatalmaknak.

Szerepük azonban rendkívül nagy: mint írók és politikai igazgatók, tudósok és művészek, iparosok és kereskedők, uzsorások és csalók a most folyó idealizmus napjaiban meghódították a félvilágot, mely mint nihilista, mint szabadkőműves, mint szocialista egy új véres torradalom szülőke lehet. Félelmes jóbarátaink, akik től igazán retteghetünk és nem tudni, mi módon védekezhetünk. Ölelésük fojtogat. És minket már ölelnek.

K. Cy. H.

Előfizetési felhívás.

Mainz lánglelkű főpásztor, Ketteler azt mondotta egy alkalommal, hogy: *aki nem támogatja a katolikus sajtót, az nem is jó katolikus.* De aki önzetlenül támogatja és terjeszti, az valódi apostol. Ezt a nagy igazságot, ezt a szokimondó, bátor jeligét írjuk soraink élére az új évnegyed küszöbén.

Kik vagyunk, mit akarunk, nem kell bővebben magyaráznunk. Azok vagyunk ma is, akik tizenegyesztendőn keresztül voltunk és azt akarjuk ezután is, amit eddig akartunk. Nekünk a sajtó nem üzlet, hanem élethivatás. És ezt a fenkölt missziót lelkünk egész idealizmusával, legjobb erőnkhez képest, tollunk minden becsületes iparkodásával, következetesen iparkodunk betölteni.

Ideálunk az erkölcsileg és vagyoniilag erős, hatalmas keresztény Magyarország.

Ezért a szent eszméért vívjuk meg kemény küzdelmünket nap, nap után az író toll fegyverével. És, hogy jó harcot harcolunk, bizonyosága az a *temérdek támadás*, amelyben a rombolás s a gyűlölet sántáni szelleme részesíti munkánkat. De bennünket nem lehet eltántorítani. Egy hang sugja nekünk, most vagyunk a legjobb úton, amikor szinte életünk a törzrmány. És ez a hang, amelyet mindennél többre becsülünk a világon — a *lelküismeretünké.*

Istennel, a hazáért küzdünk hiven továbbra is és ebben az elszánt harcban joggal számíthatunk a katolikus társadalom *szellemi és anyagi támogatására.* Ne feledjük a nagy püspök szavát.

Nem jó katolikus családok azok, kik a nyiltan, vagy sorok között vallásgyalázó lapokat virágoztatják föl azon a pénzen, amely teljes joggal a katolikus sajtót illeti!

Bízalommal kérjük előfizetőink támogatását, az előfizetési pénzeknek valamint, az esetleges hátralékoknak, ahol fölmerültek, beküldését.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre	— — — — 16 kor.
Negyedévre	— — — — 4 »

Helyben házhhoz hordva:

Egész évre	— — — — 20 kor.
Negyedévre	— — — — 5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre	— — — — 24 kor.
Negyedévre	— — — — 6 »

A »TISZÁNTUL«
szerkesztősége és kiadóhivatala

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Április 12. Megyei közigazgatási bizottság ülése.
Május 5. Kath. Liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Tisztelgés az új segédpüspöknél.

A Biharvármegyei Gazdasági Egyesület Markovits Antal egyes. elnök vezetésével, lovag Wertheimstein Alfréd, Szihlender Károly, Markovits Károly, Weingärtner Andor és Pósfay Sándor egyesületi tagok képviseletében tegnap délelben tisztelgett a vasárnap felszentelt segédpüspöknél, az egyesület választmányi tagjánál.

A püspököt az egyesület nevében Markovits Antal elnök üdvözölte. Beszédében örömeinek adott kifejezést ama nagy kitüntetés felett, mely az egyesületi választmány illusztris tagját érte. Rátérve azon önzetlen tevékenység méltatására, mellyel Fetsér püspök az egyesület ügyei iránt ezideig is viseltetett, kéri őt az egyesület iránt táplált további jóindulatára s pártfogására.

Fetsér püspök megköszönve a megtiszteltetést, fejtegeti, hogy mi indította őt arra, hogy mint a helybeli székeskáptalan tagja a megyei gazdasági egyesület tagjainak sorába lépjen.

A tagok sorába mint káptalani dékán annál is inkább szívesen lépett be; mert úgy találta, hogy az egyesület gyűlésein, összejövetelein csak jót hasznosat, közgazdaságunkat emelő, előbbrevítő dolgokat tanulhat, melyeket ezideig nem volt úgy alkalma tenni, mint ép dékáni állása s hivatásából kifolyólag.

Beszédének befejező részében, örömeinek adott kifejezést az egyesület tapasztalt haladása felett, mert a megyei gazdasági egyesületekben nagy tényezőjét látja közgazdasági ügyünk előbbrevitelének.

Az egyesület közgazdasági tevékenységét, haladását, midőn tekintettel hazánk kulturális viszonyaira, hazafiúi érzülettől áthatottan üdvözli, egyben kéri az egyesület tagjait, hogy tartsák meg őt továbbra is, eddig tapasztalt szeretetükben.

*** Személyi hír.** Miskolczy Ferencz dr. alispán tegnap aradi újáról hazaérkezett.

*** Rendkívüli kiadásunk.** Fővárosi tudósítónk távirata alapján tegnap délután, valamivel 2 óra után rendkívüli kiadásban tudatuk nagyváradi olvasóinkkal, hogy a béke befejezett dolog. — Vidéki előfizetőink, valamint azon városi olvasóink, akikhez tegnapi rendkívüli kiadásunk nem jutott el, bőven földolgozva meg találják a béke híreit mai számunk belpolitikai rovatában.

*** A jövő évi választók összeírása.** A városházán már megtették az intézkedéseket a jövő évi választók összeírása iránt. Nagy részben a folyó évi választók kerülnek most is a listába, mivel az ex lex miatt a múlt évben nem volt III. od. oszt. kereseti adó kivétel. Az összeírást már holnap, szombaton megkezdik a városházán s erre vonatkozólag a következő hivatalos hirdetményt adta ki a polgármester:

Az Olasz és az Ujváros városrész országgyűlési képviselőválasztók névjegyzékének kiállításával megbízott küldöttségi elnökök bejelentették, hogy nevezett városrészekre 1906. évi érvényes képviselőválasztók névjegyzé-

nek a kiigazítását az összeíró küldöttségek f. évi április hó 7-én szombaton d. e. 8 órakor a város székház adóhivatali helyiségében megkezdik és a kiigazítást a munkát befejezéséig hivatalos órákban mindennap folytatni fogják. Erről a Nagyvárad-Olasz és Ujváros városrész választó polgárait azzal értesitem, hogy az 1874. évi XXXIII. t. cz. 36. § a értelmében az összeíróküldöttség előtt a fennebb jelzett idő alatt választói joguk igazolása végett személyesen megjelenhetnek. Nagyvárad, 1906. évi ápr. hó 5-én.

Rimler Károly,
polgármester,
mint a központi választmány elnöke.

*** A villamos vasut megnyitása.** A villamos vasut társaság már kifüggesztette a megállóhelyeken a jelző táblákat »N. V. V. megállóhely« felirással. A próbajáratokat naponként tartják, hogy úgy a közönség, mint a személyzet szokjanak hozzá. Mint biztos helyről értesülünk, április 15-én kezdik meg az üzemet s azután vigan csenget Nagyvárad utcáin a villamos.

*** Halálozás.** Alulirottak legmélyebb fájdalommal tudatják a szeretett jó feleség, legjobb édesanya, gyermek és testvérnek Diószeghy Istvánné szül. Stidl Gizellának f. évi április 5-én életének 37-ik évében hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A boldogultnak hült tetemei f. hó 7-én d. u. fél 4 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint Mészáros-utca 2. sz. háznál beszenteltetni és az olasz-i temetőben levő családi sírhelyen örök nyugalomra tételni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1906. április 5. Áldás és béke lengjen porai felett! Diószeghy István férje. Moczkovcsák Tibor, Moczkovcsák Jenő, Moczkovcsák Ilonka, Moczkovcsák Dezső, ifj. Diószeghy István gyermekei. Özv. Stidl Ferenczné szül. Nánassy Judanna édesanyja. Stidl Mária, Stidl Rezső, Stidl Gusztáv testvérei.

*** Tavaszi verőfény.** Az időjárás végre megemберelte magát s tavasziasra fordult. Tegnap pompás, derűs napunk volt, bár a hűvös szél sokat rontott: Az utcákat ellepte a sétáló közönség tömege, a tavaszi divat tarka-barkaságaival élénk képet varázsoltak a korszóra, ahol a sok szép leány és szép asszony örömmel sütkérezett az enyhe tavaszi nap-sugárban. A fecskék azonban még nem mutatkoznak, amiből arra következtetnek, hogy még hideg idő lesz.

*** Az asztalosok sztrájkja.** A múlt héten állottak sztrájkba az asztalossegédek és megegyezésre még mindig nem tudtak jönni a munkaadókkal. A tárgyalások napjában folytak s a munkások konok magatartása és hihetetlen követeléseik miatt a sztrájk beláthatlan időnkig el fog tartani. A munkaadók a munkások által megkivánt 9 és félórás munkaidőt már elfogadták s eltörölték a darabszámba való munkát. A béremlésbe azonban nem mentek hété. A sztrájkolók 25% követelnek s munkaadók 12 és fél százalékot ígérnek. Jellemző, hogy van a sztrájkolók közt oly segéd és ki rövid időn belül ipeart fog váltani s azt mondja, hogy a jelenlegi követeléseket ő sem fogadja el és most mégis követel és sztrájkol. A munkások feltételeinek 3 ik pontja a bizalmi férfi rendszer elfogadása. Bizalmi férfi az ur a műhelyben. A bizalmi férfi bírálja meg a segéd által elkészített munkát és nem a mester. A mester a saját műhelyében a bizalmi férfi mellett nem parancsolhat, ha valamelyik segédet gyorsabb munkára serkenti, a bizalmi férfi a munkát azonnal abban kell hogy hagyja és eltávozik, mire a munkások mennek utána. A munkát félbe hagyják. E feltételt a mester k nem fogják elfogadni. A sztrájk huzamosabb ideig el fog tartani minek következtében, munkaadók szövetkeztek, hogy a sürgős szer-

ződéses munkájukat maguk között fogják elvégezni, nehogy a sztrájk miatt tetemes károsodást szenvedjenek.

*** Egy közveszélyes ember a vonaton.** Tegnapelőtt reggel a Szekelyhid felé induló vonaton egy hatalmas termetű barna ember tartotta rettegésben az utazókat. A váradi indóháznál több utas szállott be egy harmadik osztályu kocsiba, hol már akkor az ülések szélén ott ült a fent leírt ember, ki zavaros szemekkel bámult a beszálló utasokra. A vonat már indulni akart, mikor az egyik utas cigarettára akar gyújtani. A különös ember ekkor feldühödve állati hangon ordította az utas felé: — Ne dohányozzék!

Az utas a borzalmas hangra kiejtette szájából a cigarettát s az ordító felé fordulva kérdezte, hogy miért ne dohányozzék, ebben a kocsi-ban lehet cigarettázni, mire a dühös ember még borzalmasabb hangon kiáltotta: — Ne dohányozzék!

Az utas azt gondolta, hogy valami hencsegő, vagy álmos alakkal került össze és hogy kissé elvegye a kedvét, feléje ment, mire az utasok egyike megfogta kabátját s visszatartotta és felvilágosította, hogy ez egy Schwarz Abraham nevű ember, kinek rohamai szoktak lenni Erre leírhatatlan zavar keletkezett, a kocsiból az utasok kiugrák és másik kocsiba mentek. Rendőrt nem vehettek igénybe, mivel vonat indult.

*** Szilágymegye nyugdíjrendezése.** Szilágymegye alispánja tegnap átiratot intézett Biharvármegye alispánjához, hogy az itteni nyugdíjalapra vonatkozó szabályzatokból a főbb pontozatokat közölje, mivel az ottani megyei nyugdíjazásokra és nyugdíj élvező tisztviselők beosztására újabb szabályokat akarnak létesíteni.

*** A bihari sztrájk.** A bihari szőlőmunkások sztrájkja még mindig tart. Az igaztók által félrevezetett munkások erősen ragaszkodnak az óradijhoz. Ez ügyben megemlékeztünk annak idején, hogy az alispán a főszolgabírónak meghagyta a tényállás megvizsgálását esetleg az egyezség létesítését. A főszolgabíró tegnap megtette jelentését, mely szerint a bérharcz még mindig abban a stádiumban van, mint volt az általa megejtett vizsgálat előtt. A sztrájkolók fenntartják azon óhajukat, hogy az eddigi napszám helyett az óradij fizetések hozassanak be. A vizsgálat kétségkívül megállapította, hogy a sztrájk előidézői a szociálisták voltak. Az ő helyiségükben történt meg az erre vonatkozó összebeszélés, mely szerint addig, míg a munkaadók 16 fillér óradiját nem fizetnek, nem fognak dolgozni. A munkaadók a sztrájkolók feltételeit nem fogadják el és ragaszkodnak a napszám fizetési rendszerhez. E hó 1-én gyűlést tartottak a munkaadók és 1 korona 50 fillér napszámot ígértek az eddigi 1 korona helyett. Később ez összeget 1 korona és 60 fillérre emelték. A munkások e feltételt sem fogadták el, mire a munkaadók elhatározták, hogy ha április 4-ig a sztrájk meg nem szűnik, idegen munkásokat fognak alkalmazni. Tudomásunk szerint a munkaadók ez iránt intézkedtek is, mire a sztrájkolók közül többen munkába állottak. A sztrájkolók tagadják, hogy ők a dolgozni akaró munkásokat munkájukban gátolták volna, vagy azokat életveszélyes fenyegetésekkel kényszerítették volna a munka abbahagyására. A vizsgálat azonban ellenük vall. Miért is a dolgozni akaró személyi biztonságának megvédelmezésére, a Biharra kirendelt 40 csendőr közül 10 állandóan a szőlőhegyen teljesít szolgálatot. Az őrző sztrájkolókat a hegyre nem bocsát, mi által a dolgozni akaró munkásokat a fenyegetésektől és inzultusoktól megóvják. Különben a sztrájk rövid időn belül megszűnik. Ez ideig is több munkás állott a sztrájkolók közül munkába. A kirendelt karhatalom igénybevétele még nem idézte fel semmi s valószínű, hogy erre ezután sem lesz szükség.

*** Összeégett leány.** Nánhegyesről jelelő tudósítónk, hogy ott egy Vina Mária nevű leány borzalmas módon lett áldozatává

saját gondatlanságának. Ugyanis tegnapelőtt a leány az égő lámpásának csavarját kicsavarta a petróleum tartóból és úgy akart abba petróleumot önteni. A petróleum véletlenül hozzájutott az égő kanóczhoz, mire az egész lámpa felrobbant s lángbaborult a leány ruhája is. Égő ruhával össze-vissza futkosott a házban, több ruhaneműt meggyújtva, mikor aléltan rogyott össze. A leány néhány órai szenvedés után sebeibe belehalt. Az esetről a királyi ügyészség is értesítve lett, mely a temetési engedélyt, mivel a leány saját gondatlansága miatt lelte hálálát, kiadta.

* **Az osztálysorsjáték** tegnapi húzásán a következő számokat húzták ki nyerménnyel:

5000 koronát nyertek: 91563 2290 1760 95572 101134.

2000 koronát nyertek: 80766 70652 104860 57391 45343 86167 108848 79119 52116 8231 25902 27957 14773 51589 13141 96526 108586 84733 50919.

1000 koronát nyertek: 5191 54750 49222 8146 37739 108637 65712 69385 36333 40936 92504 92545 62833 52604 99987 21702 100130 73444 64617 52301 102899 18578 12012 18352 70931 33956 39300 35912 24355 9393 5585 88135 75741 6343 50258 60910 20 10741 5109 84425 109061 102356 10577890082 2092 109650 66282 11025 81343 47726 25876 13616.

A többi kihuzott számok 500 és 200 koronát nyertek.

* **Ismét földrengés.** Mint Rozsnyóról jelentik, Tornalján és vidékén tegnapelőtt este gyöngye, hullámos földrengés volt érezhető, mely a lakosság között ijedelmet okozott. A rezgés iránya délnyugat felé húzódt.

x **Meglepő** forgalmat tapasztalunk az *amerikai Gyémánt Király* üzletében, hol a föld legjobb és legsikerültebb gyémántkő és ékszerutárait negyedárban árusítja el. Minden tárgy, mely eddig 4 frt volt, most csak 1 forint. A tárgyak oly remekül vannak utánozva, hogy ritka az a szakértő, a ki azokat a valódiaktól megtudja különböztetni. *Nagy vásárlások gyűrűk, brókák, nyakkendő-tűk, fülbevalók, karkötők, kézzelgombok és ezeken kívül amerikai double férfi és női láncokban. A legszebb, legjobb és legolcsóbb húsvéti ajándék tárgyak!* Itt Nagyváradon, *Fő-utca 5. sz. a.* Kiss Dávid és Társa urak volt helyiségében csak rövid ideig; állandó üzlet csak nagy világvárosokban.

IRODALOM.

Vajó József dr: A vallás és kinyilatkoztatása.

A premontrei kanonokrend budapesti hittudományi intézetének tanára, Vajó József dr. ur rövid idő alatt második, nagyobb szabású hittudományi munkával lepte meg a magyar kath. művelt olvasóközönséget. Amíg első munkájában természetfölötti életünk alapjairól, a hitről szól, jelen munkája a vallást és kinyilatkoztatást tárgyalja s rövid foglatban igen sikerült hitvédelmi irat.

A munka tulajdonképpen három részre oszlik: első részében a vallás fogalmával, szükségességével, alkotó elemeivel, eredetével foglalkozik; második részében a kinyilatkoztatott vallás fogalmát adja meg, annak ismertető jeleit sorolja föl, a harmadik részben kinyilatkoztatott vallás létét bizonyítja, megmutatva a keresztény vallás szerzőjéből és történeti körülményeiből annak isteni eredetét. Vizsgálódása körébe vonja az összehasonlító fejezetben a mindenségben észlelhető mozgásból és

a lények célszerűségéből bizonyítja a személyes Isten létét.

Ez a munka rövid tartalma. Ha előszavát elolvassuk, látni fogjuk, hogy a szerző munkája megírásánál a magyar katolikus művelt közönség vallási szükségleteit is szem előtt tartá és óhaja, hogy e közönség keze ügyére járjon vallásos meggyőződésének igazolásában.

Jó lélekkel mondhatjuk, hogy a munka ezen céljának meg is felel: a szerző alapos ismeretekkel rendelkezvén a régi és új okok egész seregével bizonyítja hitünk ésszerű voltát s megbízható vezetőnek mutatkozik a mű körébe vágó vallási kérdések megvilágítása — és tisztázásában. Nagy előnyére szolgál az, hogy az összes idegen nyelvű idézeteket magyarra fordította s hogy oly világosan, érthetően tárgyalja e kérdéseket.

Szívből óhajtjuk a tudós szerzőnek, találjon munkája szíves fogadtatásra a magyar katolikus művelt családokban. Részünkről a legmelegebben ajánljuk a könyvet s meg vagyunk győződve arról, hogy ha majd egyszer a magyar katolikus művelt családokban ismét olvasni fognak ilyen munkákat, akkor ismét föl fog lendülni a katolikus hit, föl fog lendülni a kath. hitélet.

A könyv különben 3 koronáért kapható akár a szerzőnél Budapest, (VIII. Horánszky u. 23.) akár a sz. István-társulat könyvkereskedésében (IV, Kecskeméti-utca 2.)

A **Magyar Szemle** szépirodalmi, művészeti és kritikai képes hetilap folyó XVIII. évfolyamának 14. száma április 5-én jelent meg a következő kiválóan érdekes tartalommal: Marco, A hazai ipar. — Hevesi Sándor, Szavalás és színjátszás. (Második közlemény.) — Hoós Ferencz. Engesztelődés. — Paul Verlaine, Derült napom lesz. (ford. György Oszkár). — Sándor Ernő Kutyalövő Ambrus — Hegedűs Bite Gyula. János álmodik. — Sully Prudhomme, A törött váza (ford. Király Gizi) — Manuel Gutiérrez Nájera, Rip Rip. — Mohácsi Jenő, Idegen világ. — Regény: Handel Mazzetti Enrica bárónő. Jesse és Mária (12. folyt. Ford. Auer István). — Hetes. A hétről (Kürthy György rajzaival). — Képzőművészet: ff. Tavaszi a Mücsarnokban. — Színház: K-r, Tóth Imre. — II, Siralombházban. (Szemere György egyfelvonásos színműve.) — Az ördög cimborája. (Shaw Bernard három felvonásos melodráma.) — A Remény. (Heyerman négy felvonásos.) — Hirdetések.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Carmen. Szamosi Elza és dr. Dalnoki Viktor fellépésével.)

Szombat: Carmen. (Szamosi Elza és dr. Dalnoki Viktor fellépése.)

Vasárnap: délután Gül Baba (Gerlaci Hermin bucsuja, egész helyárrakkal.)

Szamosi Elza és Dalnoki Viktor a »Carmen«-ben. Ma este lesz a városi szegény-alap javára tartandó nagyszabású »Carmen« előadás a színházban Szamosi Elza és dr. Dalnoki Viktor, az Operaház elsőrendű tagjainak vendégfellépésével. Az előadás bérletszünetben, 25 százalékos helyáremelés mellett tartják meg Városszerte óriási az érdeklődés, a megyéből is sokan jegyeztettek elő helyeket az előadásra a mit holnap megismételnek. A bérlok jogait déli 12 óráig fentartja az igazgatóság. Szamosi Elza és dr. Dalnoki Viktor tegnap este megérkeztek Nagyváradra és ma résztvesznek a próbán.

Igazságszolgáltatás.

Tarczai-Trebitsch a hüvösön. A bölgötei szocialista tanítóról, Tarczai-Trebitsch Lajosról, aki Batthyány Ervin gróf iskolájánál jakaboskodik, többször volt szó lapunkban is. A jeles pedagógus neve most az újságok törvénykezési rovatát foglalkoztatja. Maholnap ugyanis dutyiba kerül Tarczai 1903. szeptember 6-ikán a »központ« megbízásából egy munkásgyűlésen beszédet mondott Kispesten. Tarczai beszédében a szokott módon durva kirohanást intézett a mai tennálló társadalmi rend ellen, miért az ügyészség megindította ellene az eljárást. Az ügy a pestvidéki törvényszék elé került, mely Tarczait két hónapi fogházra ítélte. A büntetést a tábla is helybenhagyta, most pedig a Kuria is hozzájárult az első bíróság ítéletéhez.

NYILTTÉR.

Butor

A Preisz Mihály és Fia
csődtömegéből
meglevő BUTOROKAT megvettem, és

leltári árban árusítom.

Nagy Sándor-utca 4. sz. a.

Tisztelettel

Büchler Márton.

Telefonszám az egész megyére 626.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kisgazdák számára.

Irta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Videkre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, április 5.

Oszták hitelrészvény	— — —	678.—
Magyar hitelrészvény	— — —	796.—
Leszámitoló bank	— — —	506.—
Rimamurányi	— — —	525.—
Oszták-m. államvasuti részvény	— — —	670.—
Közuti vasut	— — —	594.—
Vároli villamos vasut	— — —	327.50

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, április 5.

Buza okt.	— — —	16.82
Rozs okt.-re	— — —	17.12
Tengeri április 1906	— — —	14.—
Zab ápr.-ra	— — —	13.64
Repeze aug.-ra	— — —	—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906. április 5-én

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	112.20
Magyar koronajárdék 4%	— — —	94.80
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	84.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	94.65
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	96.50
Magyar gyermekj. sorsjegy-kölesön	— — —	214.25
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	— — —	154.25
Oszták járdék papírban	— — —	99.50
Oszták járdék ezüstben	— — —	100.50
Oszták korona járdék	— — —	117.75
Oszták járdék aranyban	— — —	99.50
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	157.56
Oszták-magyar bankrészvény	— — —	16.30
Magyar hitelbank részvény	— — —	794.—
Oszták hitelbank intézeti részvény	— — —	671.—
Oszták-magyar államvasuti részvény	— — —	673.51
20 frankos frankos (Napolendör)	— — —	19.10
Német birodalmi márka	— — —	117.50
London vista	— — —	240.60
Páris vista	— — —	95.67
20 márkás arany	— — —	23.48

Nagyváradai hetivásái.

A nagyváradai piacon 1906. április 2. és 3. napján tartott vásárban eladott természetiek és élelmi szereknek árjegyzéke:

Tiszta buza	15.60	15.40	15.20	Kétszeres
buza	13.20	13.20	12.80	Rozs
Arpa	13.60	13.40	13.20	Zab
Tengeri	14.80	14.40	14.20	Borsó
54.—	Bab	34.—	Köleskása	32.—
6.—	100 kiló lángliszt	27.—	Zsemlyelisz	26.40
Fehérkenyér	25.60	Barnakenyér	21.60	
Széna fuvarral	5.60	Szalma fuvarral	1.80	Só-
zolt szalonna	160.—	Zsup-szalma	20.—	A'om-
szalma	12.—	1 köbméter	bükkfa	8.—
8.—	Cserfa	8.—	1 kiló marhabús	I. o. 1.32,
1 liter ó-bor	1.—	1 liter új-bor	80.—	liter pálinka
72,	1 liter szilvapálinka	1.60,	1 liter szesz	2.—
1 mm. kőszó	21.80,	1 mm. nyers	faggyu	54.—
1 mmj olvaszt.	faggyu	74 —	1 mm. szappan	50.—
1 mm. birka	gyapju	—	1 m m. magyar	gyapjó
1 mm. —	hltr. -bor	64. —	1 hltr. újbor	386
1 m m. mész	mész	2.60	1 mm kemény	faszén
3.20	1 mm. puha	faszén	3 —	1 hltr. keupermag
—	1 hltr. köles	—	1 hltr. repese	—
1 hektl.	dió	40 —	1 hltr. mogyoró	—
asztal	szilva	—	40	1 kg suvkuyu
1 kg szelonna	uyers	140	4 kg sertáshús	140
1 kg vereshagyma	—	16	7 kg foghagyma	—54
1 kg borsó	220	1 Blg	paprika	450
1 kg barna	kenyér	—	10 Egy liter	kőolaj
—	—	—	—	—

Marha ártáblázat 1906. évi április 2—3

1 pár I-ső rendű jármos ökör	860—960	korona.
1 pár II-ső rendű jármos ökör	760—860	korona.
1 pár III-ső rendű jármos ökör	630—730	korona.
1 drb fejős tehén	200—400	kor., 1 drb vágó ökör
250—420	kor. 1 drb. vágó tehén	220—380 ökör
1 drb veres borjú	40—60	kor. 1 drb. fél éves

1orju 65—95 kor., 1 drb egy éves borjú 75—170 bor., 1 drb két éves borjú 90—240 korona. 1 drb hizott sertés 120—128 kor., pár fél éves sertés 40—45 kor., 1 pár egy éves sertés 80—95 kor. 1 pár két éves sertés 145—210 korona. 1 drb igás ló 170—390 korona. 1 pár ökörbőr 44—50 kor., 1 pár tehénbőr 32—40 kor. 1 pár borjubőr 10—20 kor., 1 pár ló bőr 10—20, korona.

Forgalmi kimutatás 1906. április 2—3.
Tiszta buza körülbelül 500 htl — Kétszeres buza 140 htl Rozs 300 htl Árpa 120 htl Zab 331 htl Tengeri 900 htl burgonya 330 htl.

Lábasjóságok Hizott sertés mintegy 223 zélhizott 565 drh 2 évestől feljebb 178 drb 1 éves től feljebb 330 Sülbő 337 drb malacz 230 drb Vágó marha 211 drb Jármos ökör 2100 prk Fejős tehén 900 drb Borjú 887 drb bivaly 59 drb juh és kecske 230 drb Ló 559 darab.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Fábry Testvérek

Üzlethelyiségében Fő-utca, Moskovits-palota.

Mélyen leszállított árak mellett jönnek eladásra kitűnő finom férfi és fiúingek, kalapok, cipők, harisnyák, különösen finom angol divat zsebkendők és harisnyák, rumburgi vásznak, chiffonok, szalagok, csipkék, valamint francia illatszerek, férfi, divat nyakkendők mélyen leszállított árak, készpénz fizetés mellett.

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE

értelmezés a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3.4 watt fogyasztással egyenlőként, melyek legolcsóbb árú kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, ha n. lyos (matt), és fényképesz lámpák és mindennemű izzólámpa különlegesességei díjazását kártall. Áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák egyenlőként 1.5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, lámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Villamos szerelők felvétetnek a villamos műnél.

Pesti hazai első takarékpénztár
sorsjegyeket

napi árban elad s ezen sorsjegyekre
magas összegű

kölcsönöket nyújt

a legelőnyösebb feltételek mellett a

Polgári Takarékpénztár részvénytársaság

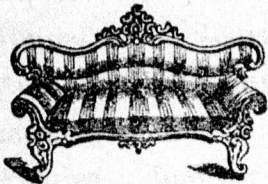
Nagyvárad, Kossuth-utca.

A bútorgyártók figyelmébe.

Olcsó

bútor

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-,
szalon- és tri-
szoba berendezé-
sek, valamint az
egyebutordara-
bok a**Magyar Műbútorgyár**

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezé-
sek műipari vállalata, — Kívánatra tervek és
költségvetések.

Telefon 421 szám.

Hirdetés.A „NAGYVÁRADI HITELBANK” részvény-
társaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg-
után 5%-os kamatot fizet.

Leszámitol váltókat

Előleget ad: értékpapírokra, éksze-
rekre és terményekre.Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és
földbirtokra.

Az igazgatóság.

**A pesti hazai első
takarékpénztár**egyesület ujonnan kibocsátott nyeremény-
kötvényei fix ár mellett vásárolhatók a**Nagyvárad** Takarékpénztárban
és arra darabonként 125 k.

→ kölcsönt nyújt. ←

**Pesti hazai első takarékpénztár
sorsjegyeket**

napi árfolyam mellett

→ eladunk. ←

*Biharmegyei takarékpénztár**Kossuth-utca.***Moskovits Farkas és Társa****„Első nagyvárad** czipő és csizmagyár“

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség szerződéses szállítói

370 munkás és alkalmazott. Fiók gyártelep Budapesten. Tanoncz internátus 24 benlakó, 18 bejáró tanoncz.

Készítünk kizárólag kézimunkával a legfinomabb s legártósabb kivitelben

férfi, női,
és gyermek-**czipőket, csizmákat**francia angol és
amerikai szabás sze-
rint s ezeket:

eredeti gyári szabott árakon

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. számú saját házunkban
(volt rendőrségi épület) kicsinybeni eladási
üzletünkben árusítjuk.Különleges lábbelik. Katonatisztek. Gazdászok. Vasuti és posta-
tisztek. Csendőrök és pénzügyőrök részére.